

РЕШЕНИЕ

№ 62

гр. гр. Добрич, 28.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ДОБРИЧ в публично заседание на първи февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Галатея Ханджиева Милева

Членове: Галина Д. Жечева
Станимир Т. Ангелов

при участието на секретаря Павлина Ж. Пенева
като разгледа докладваното от Галатея Ханджиева Милева Въззивно гражданско дело № 20223200500810 по описа за 2022 година

и, за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано по реда на глава XX от ГПК по въззивна жалба на Земеделска кооперация „****“ – с.Б., общ.Добричка, чрез упълномощения адвокат, срещу решение №704/14.07.2022г. по гр.д. №2976/2021г. на Добричкия районен съд, с което въззивникът е осъден да заплати на „ГАМА – 2000“ООД - гр.Шумен, следните суми, дължими по договор №23/23.08.2018г.: - 4 272 лева, представляваща част от стойността на реализирана продукция нахут, реколта 2018г., заедно със законната лихва от датата на иска 29.07.2021г. до окончателното плащане и – 1 336.2 0 лева, съставляващи обезщетение за забава в размер на законната лихва върху главницата от 4272 лева за периода 30.06.2018г. – 29.07.2021г., както и съдебно-деловодните разноски за исковото и за обезпечителното производство.

Решението се обжалва като неправилно, постановено без обоснована преценка на събраните по делото доказателства и в противоречие с материалния закон. Изложени са доводи в подкрепа на становище, че въззивникът е изпълнил договорното си задължение да произведе нахут от

съответната площ, а насрещната страна била в забава да приеме продукцията, за чието предаване не оказвала необходимото съдействие на въззивника. По тези съображения и с цитиране на обилна съдебна практика въззивникът поддържа, че не дължи да плати на насрещната страна стойността на нахута, който получил от нея за засяване на съответната площ, като обратно приетото от първоинстанционния съд било неправилно. Съответно на това въззивникът не дължал и акцесорното задължение за обезщетение за забава на главното парично задължение; отделно, че акцесорно задължение било погасено по давност, но съдът не обсъдил това възражение на въззивника. Настоява обжалваното решение да бъде отменено и предявените иски да се отхвърлят.

Жалбата е редовна, подадена е в срок и е допустима.

В писмен отговор въззиваемият „ГАМА – 2000“ООД, чрез адвоката си, изразява становище за неоснователност на въззивната жалба и иска решението на районния съд да бъде потвърдено.

След като обсъди съображенията на страните и събраните по делото доказателства, въззивният съд намира за установено следното:

Обжалваното първоинстанционно решение е постановено по предявени от „ГАМА - 2000"ООД – гр.Шумен, срещу Земеделска кооперация „****“ – с.Б., обл.Добрич, иски за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата 4 320 лева и сумата 1 351.20 лева, парични задължения на ответника към ищеца, произтичащи от сключен помежду им договор №23/23.03.2018г. за производство и изкупуване на нахут.

Претенциите са обосновани с това, че ищецът изпълнил договорното си задължение, като за цена от 14 400 лева с ДДС предоставил на ответника 4000 кг семена нахут за засяването на 400 дка площ. За доставените семена била издадена фактура №2925/23.03.2018г. Както било договорено, ответникът заплатил на ищеца 10 080 лева или 70% от цената на семената нахут, а останалите 30% от задължението, възлизащи на 4 320 лева, трябвало да бъдат погасени при предаване на произведената продукция, непосредствено след приключване на жътвата; жътвата, с оглед естеството на земеделската култура, трябвало да се случи до 30.07.2018г. Ответникът не изпълнил задължението си да достави на ищеца произведена от предоставените му семена продукция нахут.

Ответникът и не заплатил на ищеца остатъка от 4 320 лева от цената на семената, поради което ищецът иска ответникът да бъде осъден да изпълни задължението. Освен това ответникът бил в забава за изпълнението на задължението в частта за 4 320 лева още от датата на издаване на фактурата за доставката на семената 23.03.2018г. и на осн.чл.86 ал.1 дължал на ищеца обезщетение в размер на законната лихва върху главното парично задължение за времето на забавата. За периода до предявяване на исковата молба 29.07.2021г. ищецът претендира обезщетение в размер на 1 351.20 лева, считано от 30.06.2021г. Претендира обезщетение за забава и за времето след предявяване на исковата молба до окончателното погасяване на главното задължение.

Ответникът оспорвал исковете с възражения, идентични на изложените във въззивната му жалба. От доставените му семена ответникът произвел договорения нахут. Не предал произведеното на ищеца, защото ищецът не му оказал съдействие, като не извършил необходимото за приемането му. Ответникът дълго време съхранявал продукцията при себе си, което било свързано с много разходи в негова тежест. Ищецът не платил на ответника договореното възнаграждение за произведения нахут, а, съгласно договореното, задължението на ответника за останалите 30% от цената на семената трябвало да бъде приспаднато от следващото му се възнаграждение за произведеното. По тези съображения ответникът счита, че не дължи плащане на частта от 4 320 лева от цената на семената, следствие което счита, че не дължи и обезщетение за забава това задължение. Възражава и за погасяване на задължението за обезщетение за забава по давност.

В обжалваното решение първоинстанционният съд е приел, че главният иск е основателен до размера от 4 272 лева, а акцесорният иск е основателен до размера от 1 336.20 лева и в тези размери двата иска са удовлетворени. За горницата над 4 272 лева до пълния предявен размер на главния иск от 4 320 лева, както и за горницата над 1 336.20 лева до пълния предявен размер на иска за обезщетение за забава от 1 351.20 лева, в решението на районния съд е прието, че претенциите са неоснователни, но отхвърлителен диспозитив не е постановен. Пропускът не е отстранен по реда на чл.247 от ГПК, но това не касае въззивния спор, чийто предмет се свежда до исковете в частите, в които те са уважени.

Установено е по делото, че на 23.03.2018г. страните са сключили договор за производство и изкупуване на нахут срещу предоставяне на семена. С договора те се съгласили ищецът да предостави на ответника семена нахут за засяването на 400 дка площ; договорена е цена за семената от по 3 лева без ДДС на килограм, 70% от която ответникът се задължил да плати на ищеца при получаването на семената.

Ответникът се задължил да засее доставените му семена на 400 дка площ, да отгледа и ожъне продукцията, след което да я предаде на ищеца. Ищецът се задължил да изкупи произведения нахут от ответника по 1.50 лева без ДДС на килограм.

Съгласно уговореното в чл.3.2. от договора, при изкупуването от ищеца от стойността на произведения от ответника нахут трябвало да се приспаднат останалите 30% от цената на доставените на ответника от ищеца семена.

Не е спорно, че, както било договорено, ищецът доставил на ответника семена нахут – 4000 кг за цена общо в размер на 14 400 лева с ДДС, съгласно фактура №2925/23.03.2018г. От общата цена ответникът платил на ищеца 70%, а именно сумата 10 080 лева. Остатъкът от 30% възлиза на 4 320 лева.

От гласните доказателства и от заключението на счетоводната експертиза се установява, че ответникът засял семената, отгледал, ожънал и прибрал продукцията нахут. Не е спорно и, че продукцията не е предадена от ответника, респ. получена от ищеца.

От показанията на свидетеля М.Р.А., член на управителния съвет на ответната кооперация, и съвпадащите с тях обяснения на председателя на кооперацията се установява, че след жътвата на нахута двамата многократно търсили контакт с представител на ищцовото дружество, за да го приканят за получаване на продукцията. Установили такъв едва през м.март на следващата година, но и след това ищецът не предприел действия, за да получи произведения нахут. Междувременно ответната кооперация съхранявала продукцията при себе си, полагала грижи и извършвала разходи, за да не се влоши качеството ѝ. Така изминали две години и, за да избегне понататъшни разходи, ответникът се разпоредил с продукцията – част от нея засял, друга /според вещото лице/ използвал за храна на животните, последните количества продал.

От изложеното следва, че ответникът е изпълнил договорното си

задължение да произведе от продадените му от ищеца семена нахут продукция, но не е изпълнил задължението си да предаде на ищеца произведеното. След като друго не е договорено, по правилото на чл.68 б. "б" от ЗЗД предаването на произведения нахут е трябвало да се изпълни при ответника, за което ищецът е трябвало да се яви и да предприеме необходимото по подходящ начин. Ищецът не е сторил това, следователно не е оказал дължимото съдействие, без което ответникът не е можел да изпълни. В съответствие с чл.95 от ЗЗД ищецът е изпаднал в забава като кредитор на ответника за задължението му да предаде произведения нахут, а също и като негов кредитор за паричното му задължение за 30% от цената на семената нахут – уговорено за погасяване чрез прихващане с вземането на ответника от ищеца за цената/възнаграждението за произведения от него нахут, т.е. също поставено в зависимост от поведението на ищеца, дължащ да приеме и да заплати произведения нахут.

Но, забавата на кредитора освобождава длъжника само от неговата собствена забава, без да го освобождава от самото задължение за изпълнение. Няма значение каква е продължителността на забавата на кредитора; ако длъжникът иска да се освободи, то той може да подходи по предвидения в чл.97 ал.1 и ал.2 от ЗЗД ред. В случая ответникът не е упражнил тази възможност, но се е разпоредил с продукцията. Така сам се е поставил в невъзможност да предаде продукцията на ищеца и да получи от него договореното възнаграждение за произведеното, респ. чрез прихващане с вземането си за възнаграждение за произведеното да погаси задължението си за частта от 4 320 лева от цената на семената. След като паричното задължение за частта от 4 320 лева от цената на семената нахут не може да бъде погасено по първоначално уговорения начин чрез прихващане, то това задължение ответникът дължи да погаси чрез плащане. Следователно предявеният иск за главното парично задължение е изцяло основателен.

С първоинстанционното решение този иск е удовлетворен в размер на 4 272 лева, което, с оглед изложеното, следва да бъде потвърдено.

При договореното в чл.3.2. погасяване на задължението на ответника за 4 320 лева от цената на семената чрез прихващане с вземането му от ищеца за възнаграждение за произведената продукция и при съобразяване на изложеното по-горе касателно забавата на ищеца и нейните последици по

чл.95 от ЗЗД, следва изводът, че ответникът не е бил в забава преди предявяване на исковата молба. Ответникът има паричното задължение за частта от 4 320 лева от цената на семената от 23.03.2018г., но не е дължал да го погаси чрез плащане, а чрез прихващане с насрещното си вземане от ищеца и, както вече се отбеляза, изпълнението на задължението на ответника е поставено в зависимост от изпълнението на задължението на ищеца. Едва след като се е разпоредил с продукцията и сам е направил невъзможно погасяването на задължението си по предвидения в договора начин чрез прихващане, изпълнението на задължението на ответника за частта от 4 320 лева от цената на семената е станало изискуемо чрез плащане. Това задължение няма определен срок и в съответствие с чл.84 ал.2 от ЗЗД, за да изпадне в забава, ответникът е трябвало да бъде поканен от ищеца да изпълни. Такава покана е отправена за първи път с исковата молба, поради което и за периода от преди нейното предявяване ответникът не дължи на ищеца обезщетение за забавено изпълнение на главното парично задължение в размер на законната лихва върху него.

Решението на районния съд е неправилно и следва да бъде отменено в частта, в която ответникът е осъден да заплати на ищеца сумата 1 336.20 лева, съставляваща обезщетение за забава в размер на законната лихва върху главното задължение в размер на 4 272 лева за периода 30.06.2018г. – 29.07.2021г., след което искът следва да се отхвърли.

Решението на районния съд, присъждащо на ищеца обезщетение по чл.86 ал.1 от ЗЗД за периода след предявяване на исковата молба до окончателното погасяване на главното парично задължение, следва да се потвърди.

С оглед крайния резултат по спора и в съответствие с чл.78 ал.1 и ал.3 от ГПК, всяка от страните има право на съразмерна част от разноските, които е сторила за водене на делото в двете инстанции, а ищецът и в производството по чл.390 от ГПК.

Така, следващите се на ищеца съразмерните части от съдебно деловодните му разноски, съставляват: сумата 627.70 лева и сумата 289.46 лева - адвокатски възнаграждения за първоинстанционното исково и за обезпечителното производство, сумата 170.88 лева и сумата 34.28 лева – държавни такси за първоинстанционното исково и за обезпечителното производство. Решението на районния съд, присъждащо разноски на ищеца

над посочените размери, е неправилно и следва да се отмени.

За въззивното производство ищецът е платил адвокатско възнаграждение в размер на 400 лева. Този размер е по-нисък от посочения в чл.7 ал.2 т.2 от НМРАВ, а и, с оглед фактическата и правна сложност на спора, не е прекомерен. Следващата се на ищеца – въззиваем част от адвокатското възнаграждение възлиза на 304.70 лева.

За първоинстанционното производство ответникът има право да получи от ищеца сумата 189.18 лева и сумата 70.52 лева, съразмерни части от платените от него възнаграждение за адвокатска защита и за вещо лице. За въззивната инстанция ответникът – въззивник има право да получи от ищеца сумата 119.13 лева и сумата 26.72 лева, съразмерни части от платените от него възнаграждение на адвокат и държавна такса по жалбата.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №704/14.07.2022г. по гр.д.№2976/2021г. на Добричкия районен съд **в частта**, в която Земеделска кооперация „****“ е осъдена да заплати на „ГАМА – 2000“ООД сумата 1 336.2 0 лева, съставляваща обезщетение за забава в размер на законната лихва върху главницата от 4 272 лева за периода 30.06.2018г. – 29.07.2021г. , както **и в частта**, в която Земеделска кооперация „****“ е осъдена да заплати на „ГАМА – 2000“ООД разноси по гр.д.№2976/2021г. на ДРС – адвокатско възнаграждение над 627.70 лева и държавна такса над 170.88 лева, и разноси по ч.гр.д.№1814/2021г. на ШРС – адвокатско възнаграждение над 289.46 лева и държавна такса над 34.28 лева.

ОТХВЪРЛЯ предявения от „ГАМА – 2000“ООД – гр.Шумен, ул.Цар Освободител“№99 ет.2, срещу Земеделска кооперация „****“ – с.Б., обл.Добрич, иск за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата 1 336.20 лева, съставляваща обезщетение за забавено изпълнение на парично задължение в размер на 4 272 лева, цена на нахут по договор №23/23.03.2018г., в размер на законната лихва върху главното парично задължение за периода от 30.06.2018г. до 29.07.2018г.

ПОТВЪРЖДАВА решение №704/14.07.2022г. по гр.д.№2976/2021г. на Добричкия районен съд в останалите обжалвани части.

ОСЪЖДА „ГАМА – 2000“ООД – гр.Шумен, ул.Цар Освободител“№99 ет.2, да заплати на Земеделска кооперация „*****“ – с.Б., обл.Добрич, за първоинстанционното производство сумата 189.18 лева и сумата 70.52 лева - съразмерни части от възнагражденията за адвокат и за вещо лице, а за въззивното производство сумата 119.13 лева и сумата 26.72 лева - съразмерни части от възнаграждението за адвокат и от държавната такса за жалбата.

ОСЪЖДА Земеделска кооперация „*****“ – с.Б., обл.Добрич, да заплати на „ГАМА – 2000“ООД – гр.Шумен, ул.Цар Освободител“№99 ет.2, сумата 304.70 лева – съразмерна част от адвокатското възнаграждение за въззивната инстанция.

На осн.чл.280 ал.3 т.1 от ГПК решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____